

Україні є 10 вугільних шахт, об'єднаних в асоціацію «Надра Донбасу» і НВО «Механік». На рахунок цієї компанії три перероблені терикони, з яких було вилучено вугільну складову, а рештою було заповнено покинутий кар'єр на околиці міста. В результаті цього було звільнено великі площі землі від відходів та скорочено кількість парникових викидів у атмосферу[3;6].

Перевагами цього методу є максимальне використання вторинних матеріальних ресурсів, та звільнення від них земельних ресурсів, які можуть відводитись під забудови або паркові території. Крім того за рахунок скорочення парникових викидів з'являється можливість застосування механізму Кіотського протоколу, який передбачає торгівлю квотами на викиди парникових газів в атмосферу.

Зараз «Coal Energy» планує наростити видобуток вугілля з відвалів на 50% порівняно з попереднім періодом, до 0,9 млн. тонн. З цією метою компанія планує освоїти капвкладення у розмірі 2 млн. дол. на реконструкцію вугільно-збагачувальної фабрики «Сніжнянська». Очікується, що за рахунок цього вдасться істотно збільшити глибину переробки відвалів.[3]

ТОВ «Антрацит», що входить до НВО «Механік» планує фінансувати даний проект за рахунок коштів від продажу одиниць скорочення парникових викидів в рамках механізму, передбаченого Кіотським протоколом. Очікується, що модернізація збагачувальної фабрики в м. Сніжному дозволить зменшити емісію парникових газів на 494,1 тис. тонн в еквіваленті. Це буде досягнуто за рахунок запобігання горіння вугільних відвалів у Донецькій області та зниження викидів метану з шахт. Цьому, в свою чергу, посприє заміна вугілля, що видобувається в шахті, на вугілля з відвалів. Виходячи з поточної ринкової вартості одиниці встановленої кількості (1 ОВК = 1 тонн CO₂) близько 7,5 – 8 євро, та скорочення емісії газів на 494,1 тис тонн, дохід компанії складе за мінімальною ціною 3 706 тис. євро. [3]

Таким чином фінансування та застосування нових технологій підприємствами вугільної промисловості в обробці териконів є перспективною та економічно вигідною екологічною політикою в Донецькому регіоні. В країнах з розвинутою економікою утилізація відходів у тому числі вугільних відвалів досягає 70-80%. В Україні та країнах СНД цей показник складає 12-15%. Незважаючи на велике екологічне значення, підтримка утилізації вугільних відвалів в нашій країні не є пріоритетною, а тому екологічна політика в цьому напрямку залежить лише від ініціативи окремих підприємств.

Література

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»// Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 1991 – N41 – ст.546.
2. Васюкова Г.Т., Грошева О.І., Екологія: підручник – К.:Кондор, 2009. - 524 с.
3. Воронцов Ігор, Золоті терикони [Електронне джерело]// <http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2012/01/29/267493>
4. Екологія Донеччини [Електронне джерело]// <http://vesna.org.ua/txt/sxid/ecol/index.html>
5. Семенов В.Ф., Михайлюк О.Л., Галушкіна Т.П., Крусір Г.В. та ін., Екологічний менеджмент: Навчальний посібник / М-во освіти і науки України, ОДЕУ. –К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 407 с.
6. Коробчук Сергій Терикони: «брудні» гори, що можуть збагатити і очистити Донбас [Електронне джерело]// <http://tyzhden.ua/Economics/43624>

УДК 005.915

Коробко О.М.

Науковий керівник – Лисенко С.М.

ФІНАНСОВІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Ринкова економіка пропонує становлення і розвиток підприємств різних організаційно-правових форм, заснованих на різних видах приватної власності, поява нових власників, - як окремих громадян, так і трудових колективів підприємств.

Тема набуває актуальності, тому що в період ринкових відносин зростає роль аналізу фінансового стану кожного підприємства, набуває значення збільшення обороту продукції підприємства, ефективність фінансової діяльності підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства дає можливість визначити, чи є це підприємство ефективним, ліквідним, фінансово стійким, чи навпаки, має певні труднощі у своїй діяльності. [1]

Фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю показників, які відображають процес формування та використання його фінансових ресурсів. В ринковій економіці фінансовий стан підприємства по суті справи відображає кінцеві результати його діяльності. Фінансовий стан підприємства – це найважливіша характеристика його ділової активності і надійності. Він визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал в діловому співробітництві, є гарантом ефективності діяльності як самого підприємства, так і його партнерів. [1] Тому дослідження фінансових методів досягнення ефективності підприємства є актуальною науковою і практичною задачею.

З розвитком ринкових перетворень в економіці України з'явилася значна кількість публікацій, методичних та практичних питань щодо визначення фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Основоположником розвитку фінансового менеджменту, визначення понять фінансової стійкості та ліквідності був І. А. Бланк.[1] У російських наукових колах питання оцінки фінансової стійкості підприємства висвітлюються у роботах О.І. Барановський, В.О. Василенко, О.Д. Заруба, А.М. Поддєрьогін, С.В. Мішина [2], серед західних вчених – Ченг Ф. Лі[4], Джозеф І. Фінерті, Д. Міддлтон[3], та ін.

Підвищення фінансової стійкості підприємства в сучасних ринкових умовах економіки України є особливо важливим і практично значущим для успішного управління підприємством.

Мета роботи полягає у розгляді та визначенні існуючих фінансових методів підвищення ефективності управління підприємством та їх вплив на ефективне управління підприємством.

Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання. Цей ступінь незалежності можна оцінювати за різними критеріями:

- рівнем покриття матеріальних обігових коштів (запасів) стабільними джерелами фінансування;
- платоспроможністю підприємства (його потенційною спроможністю покрити термінові зобов'язання мобільними активами);
- часткою власних або стабільних джерел у сукупних джерелах фінансування.

Наведеним критеріям відповідає сукупність абсолютних і відносних показників фінансової стійкості, де враховано нормативні вимоги щодо характеристики фінансового стану підприємств в Україні.

Розглянемо абсолютні показники фінансової стійкості.

Вартість запасів (З) порівнюється з послідовно поширюваним переліком таких джерел фінансування: власні обігові кошти (ВОК), власні обігові кошти і довгострокові кредити та позики (ВОК+К^Д); власні обігові кошти, довго- та короткострокові кредити і позики (ВОК+К^Д+К^К). Згідно з цим сума власних обігових коштів визначається як різниця між власним капіталом (ВК) та вартістю необоротних активів (НА), на покриття якої насамперед спрямовується власний капітал, тобто

$$\text{ВОК} = \text{ВК} - \text{НА}.$$

Наявність власних обігових коштів, тобто додане значення ВОК – мінімальна умова фінансової стійкості.

Оцінку фінансового стану підприємства можливо здійснити за наступними типами фінансової стійкості:

1. Абсолютна стійкість – для забезпечення запасів (З) достатньо власних обігових коштів; платоспроможність підприємства гарантована:
$$З < \text{ВОК}.$$
2. Нормальна стійкість – для забезпечення запасів крім власних обігових коштів залучаються довгострокові кредити та позики; платоспроможність гарантована:
$$З < \text{ВОК} + \text{К}^{\text{Д}}.$$

3. Нестійкий фінансовий стан – для забезпечення запасів крім власних обігових коштів та довгострокових кредитів і позик залучаються короткострокові кредити та позики; платоспроможність порушена, але є можливість її відновити:

$$З < ВОК + K^Д + K^K$$

4. Кризовий фінансовий стан – для забезпечення запасів не вистачає „нормальних джерел їх формування; підприємству загрожує банкрутство:

$$З > ВОК + K^Д + K^K$$

Аналіз фінансової стійкості за даними фінансової звітності підприємства наведений в таблиці 1.

Таблиця 1– Аналіз фінансової стійкості ДП «Шахта Стаханова» ВП «Красноармійсьвугілля»

№	Показник	На початок звітного періоду 2009	На кінець звітного періоду 2010р
а	1	2	3
1	Власний капітал	296 404	296 404
2	Необоротні активи	-	-
3	Власні обігові кошти (р.1 – р.2)	296 404	296 404
4	Довгострокові зобов'язання	37 013	3 390
5	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів (р.3 + р.4)	333 417	299 794
6	Короткострокові кредити та позики	667	667
7	Загальний розмір основних джерел покриття запасів (р.5+р.6)	334 084	300 461
8	Запаси	4 089	10 546
9	Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів (р.3 – р.8)	292 315	285 858
10	Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик (р.5 – р.8)	329 328	289 248
11	Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів (р.7 – р.8)	329 995	289 915
12	Тип фінансової стійкості	абсолютний	нормальний
13	Обсяг випуску продукції	620 000	617 659
14	Запас стійкості фінансового стану, днів (р.11: р.13 x 360)	379,48	317,45
15	Надлишок (+) або нестача (-) коштів на 1 грн. запасів (р.11: р.8), коп.	80,70	27,49

Таким чином, протягом звітного періоду на підприємстві дещо погіршився фінансовий стан. Підприємство перейшло з абсолютної фінансової стійкості до нормальної. Це сталося за рахунок збільшення запасів. Також підприємство значно зменшило запас стійкості фінансового стану. На кінець звітного періоду він склав 317,45 днів, що значно менше значення цього показника на початок періоду – 379,48 днів.

Про погіршення фінансової стійкості свідчить і такий показник, як коефіцієнт автономії джерел формування запасів. Він розраховується за формулою:

$$K_{a.з.} = \frac{ВОК}{ВОК + K^Д + K^K}$$

За даними фінансової звітності аналізованого підприємства цей показник становить:

$$K_{a.з.}^0 = \frac{333417}{334084} = 0,998; \quad K_{a.з.}^1 = \frac{299794}{300461} = 0,997.$$

Отже, частка основних, так званих нормальних джерел формування запасів зменшилась, тобто фінансова стійкість погіршилась.

Таким чином, фінансова стійкість є забезпеченість підприємства власними фінансовими ресурсами. Вона має тісний зв'язок з ефективністю виробництва, а також із кінцевими результатами діяльності підприємства. Зменшення обсягів виробництва, збиткова діяльність, висока собівартість продукції спричиняють втрату фінансової стійкості. Слід зазначити, що для підтримання фінансової стійкості підприємства необхідно використовувати фінансову стратегію. Поняття „стратегія” означає розробку конкретних завдань і альтернативних шляхів їх реалізації, сукупність яких дає змогу досягнути поставленої мети. Серед стратегічних цілей підприємства необхідно визначити напрями його діяльності на перспективу: вдосконалення якості своєї продукції, досягнення ефективності виробництва за найменших витрат, забезпечення результативності технологій, зниження собівартості й забезпечення достатнього рівня рентабельності.[2]

Стратегія підприємства повинна бути спрямована на розподіл фінансових ресурсів, які надходять у його розпорядження або є у нього з метою досягнення високих результатів своєї діяльності і забезпечення фінансової стійкості, тому існує 2 точки зору щодо залучення позичкових коштів, а саме:

1. З метою підвищення рентабельності власного капіталу необхідно залучати позикові кошти, особливо на підприємствах промисловості із сезонним характером виробництва. Основним способом залучення позичкових коштів є комерційний і банківський кредити, інвестиційні внески працівників, оренда обладнання тощо.

2. У фінансовій діяльності багатьох підприємств трапляються випадки, коли за рахунок кредиту підприємство придбало матеріальні цінності, виготовило продукцію, але не реалізувало її або виручка ще не надійшла, а кредит необхідно повертати. В даному разі необхідно подовжувати термін дії кредитної угоди чи залучати кошти від іншої діяльності на повернення кредиту. Часто такі ситуації виникають у результаті того, що підприємства виробляють не ту продукцію, яку можна продати, а намагаються продати те, що виробляють. Тому необхідно переглядати фінансову стратегію підприємства.

Однак залучення позичкових коштів має істотні переваги над акціонерним капіталом, дивідендами. Дивіденди виплачуються за рахунок прибутку, а відсотки за користування позичковими коштами – за рахунок собівартості. Крім того, власники підприємства не завжди повністю спрямовують суму дивідендів на розвиток виробництва й частину залишають на споживання. Позичкові кошти мають цільове спрямування, яке контролюється банками. Для підтримання фінансової стійкості доцільно залучати кошти від внесків засновників або отримані в результаті додаткового випуску акцій. [2] Адаже при використанні цих коштів не потрібно сплачувати відсотків за користування ними, а сплачуються лише дивіденди наприкінці року за наявності прибутку. Але таких джерел часто не вистачає для забезпечення виробничих потреб підприємства, тому воно змушене залучати позики банків.

У сучасних умовах значного поширення набули такі форми розрахунків, як факторинг і кліринг.

Факторинг – операція з інкасування дебіторської заборгованості, одна з форм короткотермінового кредитування. Банк укладає договір із покупцем про гарантування його платежів при фінансових труднощах або про переуступку неоплачених у строк платіжних документів. За проведення факторингових операцій банк бере комісійну винагороду, обумовлену в договорі.[3]

Кліринг – залік взаємних вимог. Кліринг дає змогу врахувати за кожним учасником заліку суму його простроченої дебіторської заборгованості, яка рахується за його покупцем. Але платіжний оборот включає платежі за сировину і матеріали, готову продукцію, а суми платежів різних підприємств не збігаються. Тому заліки не можуть бути стовідсотковими. Міжгалузевий залік взаємних вимог складається з двох заліків: взаємної заборгованості підприємств і взаємних вимог банків.[3]

Отже, можна дійти до висновку, що вирішення проблеми фінансової стійкості підприємства, проблеми залучення позичкових коштів до підприємства дозволить покращити фінансовий стан підприємства, а також використовуючи фінансові методи ефективно управляти підприємством.

Також можна запропонувати певні рекомендації, завдяки яким підприємство найбільш ефективно управляти підприємством:

1. Для запобігання зниження суми власного капіталу потрібно постійно стежити за ефективністю використання позикових джерел, котрі задіяні в обороті підприємства.
2. Необхідно залучити додаткові довгострокові джерела фінансування, це позитивно відзначиться на підвищенні ліквідності та фінансової стійкості підприємства.
3. Для поліпшення фінансового стану підприємства буде доречно збільшити обсяг реалізації готової продукції за рахунок проведення маркетингових досліджень, у тому числі пошук нових ринків збуту і поліпшення реклами, вдосконалення системи реалізації продукції.
4. Збільшити рентабельність діяльності підприємства та продукції за рахунок детального вивчення ринка збуту (маркетинг).

Література

1. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента/ И.А.Бланк- К.: Ника-Центр; Эльга,1999.-559 с.
2. Мішина С.В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві / С.В. Мішина, О.Ю. Мішин. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2006. – 176 с.
3. Миддлтон Д. Бухгалтерский учет и принятие финансовых решений: Пер. с англ./ Под ред. И.И.Елисейевой. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 408 с.
4. Ченг Ф.Ли, Джозеф И. Финнерти. Финансы корпораций: теория методы и практика: Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 200. – 686 с.Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз. – К: 2003.

Коробський Р.В.

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ

Процеси інформатизації в діяльності податкової служби є впливовим фактором, який визначає співвідношення між контролюючою та регулюючою компонентами її функціонування. Інформаційна озброєність прямо впливає на ефективність і обґрунтованість документальних перевірок, що сприяє збільшенню надходжень до бюджетів та зменшенню фіскальної складової в діяльності державної податкової служби (ДПС), поліпшенню умов підприємницької діяльності. В умовах перехідної економіки невпинно зростає кількість платників податків, а процеси лібералізації законодавства підвищують функціональну та географічну мобільність суб'єктів підприємницької діяльності, що вимагає від податкових органів відстеження товарних та фінансових потоків як об'єктів оподаткування і потребує дуже великої за складом та обсягами додаткової інформації від цілого ряду відомств та організацій [1]. Наявна необхідність вводу в інформаційні системи безкінечної кількості документів податкової звітності, окрім проблеми великого обсягу робіт із введення інформації залишаються невіршеними питання електронного стандарту обміну.

Гетерогенність трирівневої інформаційної системи, яка базується на застарілій СУБД FoxPro і файлової системі на місцевому рівні та на технології «клієнт-сервер» і СУБД Oracle на обласному та центральному рівнях, ускладнює проблему обміну інформацією у системі податкового контролю, але одночасно створює і можливості для відносно ізольованого пошуку методів економіко-математичного моделювання, які були б ефективними при оптимізації окремих аспектів функціонування податкових служб відповідного рівня. Наприклад, використання нейромереживних інформаційних моделей для підвищення результативності проведення податкових перевірок необхідною складовою має обробку великих обсягів інформації з метою поглибленого аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, при цьому вивчається податкова завантаженість підприємства, а обґрунтування прогнозів спирається на забезпечення диференційованого підходу до підприємств з урахуванням галузевої специфіки, виду власності, розмірів підприємств. Інформаційні ресурси ДПА України збільшуються також за рахунок перебігу інформації під час стаціонарного обміну з іншими країнами при роботі економічного механізму виключення подвійного оподаткування. Фрагментарність стандартів у існуючому підході до побудування інфраструктури обміну інформацією є причиною того, що в більшості випадків немає можливості алгоритмізувати аналіз